

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 9004/12

לפני: כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט נ' סולברג

המערערת: עיריית תל אביב-יפו

נגד

המשיבים: 1. דוד מיכקשווילי
2. כרמלה שמחה שוקרון
3. רוני קרינסקי
4. ליאורה מיכקשווילי

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי תל אביב בת"א 1420/09 שניתן ביום 29.10.2012 על ידי כבוד השופטת מ' אגמון-גונן

בשם המערערת: עו"ד ציפי ליפשיץ
בשם המשיבים: עו"ד אלי וולצקי ועו"ד רועי דרזון

פסק-דין

השופט י' עמית:

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת מ' אגמון-גונן), בו ניתן סעד הצהרתי לפיו עיריית תל אביב (להלן: המערערת או העירייה) אינה רשאית לנקוט הליכי גבייה מינהליים לגביית חובות ארנונה ומים נטענים בקשר לנכסים שונים הנמצאים בבעלות המשיבים, וזאת לאור הסכם הפרשה בו התקשרו הצדדים בשנת 2003.

רקע עובדתי

1. הסכסוך בין הצדדים נסב על חובות ארנונה ומים בגין מספר נכסים בתל אביב, הנמצאים ברחובות מונטיפיורי, אילת, נחלת בנימין, כיכר מלכי ישראל, בן יהודה, הרצל ורוטשילד (להלן: הנכסים). בעבר היו הנכסים בבעלותם של אהרן ישר מיכקשווילי ז"ל (להלן: המנוח) ביחד עם אמו, אחיו ואחיותיו. בשנת 1969 נפטרה אמו של המנוח ובשנת 1986 נפטר אחיו, כך שהנכסים נותרו בבעלותם של המנוח ושלוש אחיותיו: רוזה, מלכה ורחל מיכקשווילי (להלן: האחיות). כפי שצוין בפסק דינו של בית

משפט קמא, חרף הבעלות המשותפת בנכסים, אלה הוחזקו על ידי האחיות בלבד, אשר מצדן מידרו את המנוח מכל זכות הקשורה בנכסים.

בשנת 1994 הלך המנוח לעולמו, ובצוואה שהותיר ציווה את כל רכושו לאחיותיו, זולת סכום של \$5,000 לבנו (המשיב 2), סכום של 100 ₪ לכל אחת משלוש בנותיו (המשיבות 1, 3 ו-4), וסכום של \$300,000 לטובת הקמת קרן צדקה לזכר הוריו. בתום הליך בבית המשפט המחוזי נקבע כי הצוואה אינה משקפת את רצונו החופשי של המנוח, אלא את רצונן של האחיות אשר "שלטו שלטון ללא עוררין באורח חייו של המנוח" ופעלו לניתוקו מילדיו, שלטון אשר תואר על ידי בית המשפט המחוזי כ"מעין שלטון אמאזונית שלא הותיר לו למעשה שום מרחב פעולה חופשי ליישם את רצונו הוא". בית המשפט המחוזי קבע אפוא כי דין הצוואה להתבטל, למעט החלק הנוגע להקמת קרן הצדקה לזכר ההורים (ת.ע. מחוזי ת"א 5365/95 מיום 29.4.1998). ערעור שהגישו האחיות לבית משפט זה נדחה (ע"א 3828/98 מיכקשווילי נ' מחקשווילי, פ"ד נד(2) 337 (2000)).

2. במהלך שנת 1999, לאחר ההכרזה על המשיבים (ילדי המנוח) כעל יורשיו, הגישה המערערת עשרים תביעות נגד המשיבים והאחיות בגין חובות ארנונה ומים שרצו על הנכסים. שמונה עשרה תביעות שהוגשו לבית משפט השלום בתל אביב אוחדו לתביעה אחת (ת.א. 1452/99), ושתי תביעות נוספות הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל אביב (ת.א. 1533/99). לא נאריך בתיאור ההשתלשלות הדיונית של התביעות, ונציין כי ביום 16.12.2003 הגיעו המערערת והמשיבים להסכם פשרה, בו נקבע כי העירייה תפסיק את ההליכים המשפטיים נגד המשיבים, ותמשיך בניהול ההליכים נגד האחיות. פרשנותו של הסכם הפשרה ניצבת בלב המחלוקת בין הצדדים, ואל הוראותיו המפורטות של ההסכם נשוב בהמשך הדברים.

3. לפי המתואר בפסק דינו של בית משפט קמא, המערערת אכן פעלה בהתאם להסכם הפשרה בכך שהודיעה לבתי המשפט על הפסקת ההליכים נגד המשיבים והמנוח. ואולם, העירייה לא המשיכה בניהול התביעות נגד האחיות, וחלף זאת פנתה בשלב מסוים לגביית החוב בדרך של הליכי גבייה מינהליים. בשנת 2006 אף נודע למשיבים כי נפתחו נגדם ונגד המנוח תיקי הוצאה לפועל למימוש חלק מהנכסים, וכי נרשמה הערת שעבוד על זכויות המשיבים באחד הנכסים בגין חוב של למעלה מ-30 מיליון ₪. פניות המשיבים לעירייה כי תחזור בה מפעולותיה לאור הסכם הפשרה לא נענו, והמשיבים הגישו המרצת פתיחה לבית המשפט המחוזי בתל אביב לביטול ההליכים, מחיקת הערות השעבוד וקבלת צו מניעה שיאסור על העירייה להמשיך

בהליכים נגדם (ה"פ 509/06 מחקשווילי נ' עיריית תל אביב-יפו (25.10.2006) (להלן: ה"פ 509/06)). במהלך הדיון בפני השופט זפט הודיעה העירייה כי היא מסכימה לבקשת המשיבים, למעט הבקשה להורות לבטל את תיקי ההוצל"פ שנפתחו נגד האחיות. בהתאם לכך ניתן פסק דין אשר קיבל את תובענת המשיבים.

בחודש נובמבר 2006 הלכה לעולמה האחות מלכה, ובחלוף שנה נפטרה גם האחות רחל (האחות רוזה נפטרה כבר בחודש ינואר 1999, זמן קצר לפני החתימה על הסכם הפשרה). בשנת 2008 התברר למשיבים כי העירייה שבה ופתחה בהליכי גבייה מינהליים נגד רחל, אשר הפעם התנהלו נגד המשיבים בכובעם כיורשי האחיות. על רקע זה הגישו המשיבים את תביעתם לבית משפט קמא, בה עתרו לקבלת סעד הצהרתי לפיו הליכי הגבייה בהם נקטה העירייה בטלים, וזאת לאור הסכם הפשרה.

עיקרי פסק דינו של בית משפט קמא

4. נציין תחילה כי בכתב התביעה של המשיבים הם עתרו לסעד הצהרתי ולפיו, בין היתר, העירייה מנועה מלנקוט כל הליך, בכלל זה הליכים משפטיים או מינהליים, לגביית החובות הנטענים. ואולם, בהחלטתו מיום 16.2.2011 קבע בית משפט קמא כי לנוכח הצהרת הצדדים בדבר מחויבותם להסכם הפשרה, השאלה היחידה העומדת על הפרק היא אם נקיטת הליכי גבייה מינהליים (לרבות הליכי הוצאה לפועל, ולהבדיל מניהול הליכים לבירור החוב בבית המשפט) מהווה הפרה של הסכם הפשרה. בהתאם לכך, נקבע כי העדים היחידים אשר יישמעו מטעם הצדדים הם עורכי הדין אשר ניסחו את הסכם הפשרה – עו"ד שרף מטעם המשיבים ועו"ד נימצוביץ מטעם העירייה.

5. בית משפט קמא לא קיבל את עדותו של עו"ד נימצוביץ, אשר העיד כי המשיבים הם שיזמו את הסדר הפשרה וכי הצדדים הסכימו כי ההליכים נגד המשיבים ייפסקו, תוך שהעירייה תוכל לגבות את החובות מהאחיות בכל הליך אפשרי, אם משפטי אם מנהלי.

מנגד, בית משפט קמא אימץ את עדותו של עו"ד שרף, אשר העיד כי הרציונאל שהנחה את המשיבים בחתימתם על הסכם הפשרה היה הבנתם כי המידע בנוגע לנכסים מצוי בידי האחיות, ומכאן האינטרס הברור של המשיבים כי התביעות נגד האחיות תימשכנה ותתבררנה עד תום. עו"ד שרף הוסיף כי כאשר התברר למשיבים כי העירייה לא המשיכה בניהול ההליכים המשפטיים נגד האחיות, הם שבו ופנו אליה כדי שתמלא אחר התחייבותה.

לאחר שנשמעה עדותו של עו"ד נימצוביץ, בית משפט קמא נעתר לבקשת המשיבים להגיש עדות נוספת של עו"ד שרף לשם הזמת עדותו של עו"ד נימצוביץ. עו"ד שרף העיד כי מעולם לא שוחח עם עו"ד נימצוביץ על ההסכם, ומעולם לא הסכים לכך שהעירייה תנקוט הליכי גבייה מינהליים נגד האחיות מבלי שימוצו קודם לכן ההליכים המשפטיים. בית משפט קמא קבע כי עדות זו של עו"ד שרף אכן מפריכה את עדותו של עו"ד נימצוביץ. נקבע כי עדותו של עו"ד נימצוביץ אינה סבירה, שכן העירייה מעולם לא נזקקה ל"הסכמתם" של המשיבים לניהול הליכים כנגד האחיות, כשם שלמשיבים מעולם לא היה כל מעמד לאפשר לעירייה לנקוט הליכים נגד האחיות שהדין אוסר עליה לנקוט.

6. בית המשפט קבע כי בהתאם לרציונאל של הסכם הפשרה – ולפיו האחיות, אשר החזיקו בפועל בנכסים, הן היחידות אשר יכולות היו להתגונן מפני תביעות החוב – יש לקרוא את התחייבות העירייה בסעיף 4 להסכם הפשרה, כהתחייבות להמשיך ולנהל את התביעות המשפטיות נגד האחיות עד תום. מכאן הוראת סעיף 5 להסכם, המאפשרת לעירייה לנקוט הליכים משפטיים נגד המשיבים רק אם ייקבע באופן פוזיטיבי וחלוט כי האחיות אינן מחזיקות בנכסים. בית משפט קמא הוסיף כי התנהגות הצדדים לאחר חתימת הסכם הפשרה תומכת במסקנה כי היה על העירייה למצות תחילה את ההליכים המשפטיים נגד האחיות, וזאת, בין היתר, לאור הודעותיהם של ב"כ המשיבים לעירייה בדבר התחייבותה לנהל הליכים משפטיים נגד האחיות, והעדר כל הכחשה מצד העירייה בזמן אמת לקיומה של התחייבות זו.

7. סופו של דבר, שנקבע כי נקיטת הליכי גבייה מינהליים מצד העירייה נגד המשיבים, הן בכובעם כיורשי המנוח והן בכובעם כיורשי האחיות, מבלי שהעירייה מילאה אחר התחייבותה למצות את ההליכים המשפטיים נגד האחיות – אינה עולה בקנה אחד עם הוראות הסכם הפשרה. למעלה מן הצורך, בית המשפט הוסיף כי נקיטה בהליכי גבייה מינהליים בנסיבות העניין אף אינה עולה בקנה אחד עם חובת תום הלב וההגינות המוטלות על העירייה, באשר זו בחרה לעשות כן לאחר שלא עלה בידה להוכיח את החובות הנטענים במסגרת הליכים קודמים.

תביעתם של המשיבים לסעד הצהרתי ולפיו העירייה אינה רשאית לנקוט הליכי גבייה מינהליים נגד המשיבים לגבי חובות נטענים בקשר לנכסים הרלוונטיים – נתקבלה אפוא. בית המשפט הוסיף כי אין בכך כדי לחסום את העירייה מלהגיש

תביעות מתאימות נגד המשיבים בכובעם כיורשי האחיות, בכפוף למגבלת ההתיישנות. כן חויבה העירייה בהוצאות המשיבים ושכר טרחת עורכי דינם בסך 70,000 ₪.

מכאן הערעור שלפנינו.

תמצית טענות הצדדים

8. העירייה טוענת כי לשון ההסכם כפשוטה מלמדת כי היא רשאית היתה לנקוט הליכי גביה מינהליים נגד האחיות בטרם מוצו ההליכים המשפטיים; כי כלל לא היה מקום להידרש לנסיבות חיצוניות ללשון החוזה כדי לפרשו; כי בית משפט קמא התעלם מהיפוך האינטרסים אשר חל אצל המשיבים, אשר בעת חתימת ההסכם היו מעוניינים שהעירייה תגבה את החובות מהאחיות, ואילו לאחר פטירתן, משעה שירשו את חלקן, הם מבקשים למנוע את מימוש זכויות האחיות; כי לאחר שהעירייה פתחה בהליכי גביה מינהליים נגד האחיות, המשיבים לא הביעו כל התנגדות לכך, וזאת אף שידעו על קיומם, אף לאחר חתימת הסכם הפשרה, ואף במסגרת ההליך שהתנהל בה"פ 509/96 ולאחריו; כי במסגרת ההליך בבית משפט קמא, בתום שלב הסיכומים (אשר נערכו בעל פה), העירייה ביקשה להגיש ראייה לקיומה של שיחה בין עו"ד נימצוביץ לעו"ד שרף בקשר להסכם אשר מפריכה את עדות ההזמה של עו"ד שרף, אולם בית משפט קמא לא קיבלה והתעלם מקיומה.

עוד טוענת העירייה כי שגה בית משפט קמא בקבעו כי נקיטת הליכי גביה מינהליים אינה עולה בקנה אחד עם מטרתו הראשונה של הסכם הפשרה והיא בירור זהות המחזיקים בנכס. זאת, שכן המשיבים עצמם הצהירו כי האחיות הן אלה שהחזיקו בנכסים, וזאת הן בהסכם הפשרה, הן במכתביהם לעירייה והן במסגרת ההליך שהתנהל בה"פ 509/06. בנסיבות אלה, העירייה טוענת כי שגה בית משפט קמא בקבעו כי על הצדדים לשוב לבית המשפט האזורי לשם בירור זהות המחזיקים בנכסים, ובקביעתו כי העירייה לא מיצתה את ההליכים המשפטיים ביחס לחלק מהנכסים, מה עוד שקיימים פסקי דין חלוטים ביחס לחלק מהנכסים. לטענת העירייה, התנהגותה היתה בתום לב והוגנת, בעוד שהתנהלות האחיות והמשיבים היא המשקפת חוסר תום לב.

לבסוף, העירייה טוענת כי שגה בית משפט קמא בקבעו כי נגרם למשיבים "נזק ראייתי", שכן העובדה שהאחיות הלכו לעולמן אינה אמורה להקנות למשיבים יתרון דיוני או מהותי כלשהו. בהקשר זה, העירייה מפנה לפסק דין של בית המשפט לענייני משפחה ממנו עולה כי למשיבים 1 ו-4 היתה גישה לנכסים והם אף סייעו בידי האחיות

לנהלם ולהשכירם במשך שנים רבות. עוד טוענת העירייה כי בית משפט קמא התעלם מחזקת התקינות המינהלית, ושגה בכך שפסק הוצאות בסך 70,000 ₪ לחובת העירייה בגין הגשת מסמכים רבים, כאשר אלו הוגשו על פי החלטת בית המשפט עצמו.

9. מנגד, המשיבים תומכים יתדותיהם בפסק דינו של בית משפט קמא. עיקר טענותיהם הן כי פסק הדין מבוסס על ממצאי עובדה ומהימנות אשר אין דרכה של ערכאת ערעור להתערב בהם; כי על פי הסכם הפשרה חובתה של העירייה היתה להמשיך בהליכים משפטיים נגד האחיות ולמצותם, ואילו זניחת העירייה הליכים אלה ופנייה להליכי גבייה מינהליים אינה מתיישבת עם לשון ההסכם ונוגדת את תכליתו; כי העירייה לא מיצתה את ההליכים המשפטיים נגד האחיות, ואילו חשבה כי יש להוסיף ולנהלם, היה עליה להתנגד למחיקת הליכים שנוהלו בעבר בין הצדדים; כי משנמחקו הליכים נגד האחיות, לא יכולה היתה העירייה לפנות להליכי גבייה מינהליים, שלא זו בלבד שהם מנוגדים להסכם הפשרה אלא שהם פסולים כשלעצמם בנסיבות העניין; כי הארנונה שולמה עבור חלק מהנכסים, והעירייה לא הפחיתה את חיובי הארנונה כפי שנפסק כי עליה לעשות במסגרת הליכים קודמים; וכי העירייה גרמה למשיבים נזק ראייתי בהתנהלותה, שכן חלוף השנים ופטירתן של האחיות הופכים את ההתמודדות עם טענות החוב לכמעט בלתי אפשריות.

עוד טוענים המשיבים כי במקרה דנן נשללה חזקת התקינות המינהלית. לדבריהם, העירייה מפריחה לחלל האוויר סכומי חובות מופרזים של עשרות מיליוני שקלים. זאת, על אף שבהליך אחר שהתנהל בין הצדדים העירייה טענה כי חובן של האחיות הוא 3 מיליון ₪, וכי העירייה הזדרזה לגבות סכום זה בטרם ניתן פסק דין בהליך המוזכר. אמנם בקשתם לצו מניעה זמני נדחתה על ידי השופט זפט, אולם לטענתם, בקשת רשות ערעור שהגישו לבית משפט זה התקבלה ונקבע כי יש להפסיק את כל הליכי הגבייה המינהליים (רע"א 3186/10 מיום 16.5.2010). לדברי המשיבים, חרף האמור העירייה סירבה להשיב להם סכום זה, והליך בעניין זה תלוי ועומד כעת בבית המשפט המחוזי.

דיון והכרעה

10. הסכסוך בין העירייה לבין המשיבים נסב על חובות ארנונה ומים שלא שולמו במשך שנים רבות. כפי שעולה מהמתואר לעיל, חילוקי הדעות בין הצדדים מצאו את ביטויים בשורה של הליכים אשר נפרשו על פני שנים. פסק דינו של בית משפט קמא עסק בשאלה אחת ויחידה – האם נקיטת הליכי גבייה מינהליים על ידי העירייה לגביית

החובות הנטענים עומדת בניגוד להסכם הפשרה שנכרת בין הצדדים. בכך נתחמו גבולותיו של הערעור דנן, וגם אנו נתמקד אך בשאלה זו. ממילא, אין זה המקום להידרש לשאלות הקשורות לגובה החוב (אשר לדברי העירייה עומד על סכום אסטרונומי של כ-71 מיליון ₪), כמו גם להבחנות שונות בין נכסים שונים ותקופות חוב שונות. ככל שהצדדים חלוקים בעניינים אלה, הדרך לבררן אינה בגדרו של ערעור זה.

11. השאלה הטעונה הכרעה היא אפוא נקודתית וממוקדת בפרשנות הסכם הפשרה – האם רשאת העירייה לנקוט הליכי גבייה מינהליים (לרבות הליכי הוצאה לפועל) לגביית החובות הנטענים. ליתר דיוק, ועל דרך השלילה, השאלה היא, אם מנועה העירייה מלנקוט הליכים אלו נגד המשיבים, משעה שהללו נכנסו בנעלי האחיות כיורשיהן.

למען הבהירות ושלמות התמונה, נעמיד נגד עינינו את לשונו של הסכם

הפשרה:

”הואיל: והיורשים הינם ילדי המנוח אהרן ישר מיכקשוילי ז”ל.
והואיל: ובין הצדדים מתנהלים הליכים משפטיים בקשר עם חובות נטענים של ארנונה ומים בגין הנכסים, לרבות הפרשי הצמדה, ריבית וקנסות...
והואיל: והיורשים כופרים ומכחישים את החובות הנטענים ואת הטענה בדבר חבותם בתשלום חובות נטענים אלה.
והואיל: ואחיות המנוח... הינן בעלות זכויות בנכסים, ולטענת היורשים הן שהחזיקו בהן והן גם המחזיקות בהם.
והואיל: והצדדים מעוניינים בהפסקת ההליכים המשפטיים ביניהם, ומבלי להודות בטענות שנטענו על ידי מי מהצדדים בהליכים המשפטיים המתנהלים ביניהם, ותוך שמירת כל הטענות שהועלו על ידם והעומדות להם בהליכים אלה.

אי לכך, הוסכם הוצהר והותנה בין הצדדים כדלקמן:

1. העירייה תפסיק את ההליכים המשפטיים בין הצדדים.

2. במעמד חתימת הסכם זה תחתום העירייה על בקשות מתאימות להפסקת כל אחד מההליכים המשפטיים... לבית משפט השלום בתל-אביב ולבית המשפט המחוזי בתל-אביב...

3. העירייה מתחייבת שלא להמשיך ושלא לנקוט בשום הליך, משפטי, מנהלי או אחר, בין אם המדובר בהליך קיים ובין אם בהליך חדש, כנגד היורשים או בקשר איתם ו/או עם המנוח, בכל הנוגע עם החובות הנטענים או חובות אחרים של ארנונה ומים בגין הנכסים או בגין כל נכס אחר אשר ליורשים זכויות בו מכוח ירושות, וזאת אלא אם, ורק אם, היורשים ידווחו לעיריה על תפיסת חזקה, על ידם או מטעמם, בנכסים או בכל נכס אחר כאמור, במועד לאחר חתימת הסכם זה, וזאת רק בגין תשלומי ארנונה ומים שיווצר חוב בגינם לאחר מועד מתן ההודעה הנ"ל.

4. העיריה מתחייבת להמשיך, לנהל ולמצות את ההליכים המשפטיים כנגד ה"ה רחל מיכקשווילי ו/או מלכה מיכקשווילי ו/או כנגד צד ג' אחר (למעט היורשים ו/או המנוח, כמובן, להלן: "צד ג' אחר"), אשר החזיק בנכסים או בחלק מהם, וכן לנקוט נגדם בכל הליך, כפי שתמצא לנכון, ולרבות בהליכים מנהליים על מנת לגבות מה"ה רחל מיכקשווילי ו/או מלכה מיכקשווילי ו/או צד ג' אחר אשר החזיק בנכסים או בחלק מהם, את החובות הנטענים, כולם או חלקם, או חובות אחרים בקשר עם הנכסים או בקשר עם כל נכס אחר אשר ליורשים בו זכויות מכוח ירושות. מבלי לפגוע באמור בסעיף 5 להלן.

א. דחיית תביעות וטענות העירייה בכל אחד מההליכים הנ"ל, כולם או חלקם, כנגד רחל מיכקשווילי ו/או מלכה מיכקשווילי ו/או כנגד צד ג' אחר כאמור לעיל, תחשב כדחיית אותן תביעות וטענות כנגד היורשים, ותהווה מעשה בית דין בין הצדדים, בכל הנוגע לתביעות והטענות אשר נדחו כאמור, והעיריה לא תהא רשאית להמשיך בהליכים המשפטיים בתביעות אלה כנגד היורשים, ואף לא לנקוט כנגד היורשים בהליכים אחרים כלשהם, לרבות לא בהליכים מנהליים, בקשר עם חובות אשר תביעותיה וטענותיה בקשר אליהם נדחו כאמור.

ב. קבלת תביעות וטענות העיריה בכל אחד מההליכים הנ"ל, כולם או חלקם, כנגד רחל מיכקשווילי ו/או מלכה מיכקשווילי ו/או כנגד צד ג' אחר אשר החזיק בנכסים או בחלק מהם, תחשב כדחיית תביעות וטענות העיריה כנגד היורשים, ותהווה מעשה בית דין בין הצדדים, בכל הנוגע לתביעות והטענות אשר התקבלו כאמור, והעיריה לא תהא רשאית להמשיך בהליכים המשפטיים בתביעות אלה כנגד היורשים, ואף לא לנקוט כנגד היורשים בהליכים אחרים כלשהם, לרבות לא בהליכים מנהליים, בקשר אם [צ"ל עם – י.ע.] חובות אשר תביעותיה וטענותיה בקשר אליהם התקבלו כנגד ה"ה רחל מיכקשווילי ו/או מלכה מיכקשווילי ו/או צד ג' אחר, כאמור.

ג. העיריה תודיע ליורשים, באמצעות באי-כוחם, על מתן פסק דין כאמור בס"ק א' וב' לעיל, תוך 14 ימים ממועד הינתנו.

ד. אם תדחנה תביעות וטענות העיריה כנגד היורשים כמוסכם על פי ס"ק א' ו/או ב' לעיל, העיריה מתחייבת למחוק את מלוא החובות אשר תביעותיה וטענותיה לגביהם כנגד היורשים נדחו כאמור לעיל, וזאת בכל הרישומים הנערכים על ידה ומטעמה, ולרבות ברישומים הממוחשבים ובמחשב העיריה, ובאופן שבכל רישומי העיריה לא יהיו חובות אלה מיוחסים ליורשים, והכל תוך 30 יום ממועד מתן פסק דין כאמור בס"ק א' ו/או ב' לעיל. כמו כן, העיריה מתחייבת להסיר את כל השעבודים, העיקולים, וכל הערה אחרת שנרשמה על זכויות היורשים ו/או המנוח בנכסים ובכל נכס אחר אשר ליורשים זכויות בו מכוח ירושות, בקשר עם החובות הנטענים וחובות אחרים, שתביעות העיריה וטענותיה לגביהם כנגד היורשים נדחו כאמור בס"ק א' ו/או ב' לעיל, והכל תוך 30 יום ממועד מתן פסק דין כאמור בס"ק א' ו/או ב' לעיל.

אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מזכות העיריה להטיל עיקולים וכל שיעבוד אחר על זכויותיהם של רחל מיכקשווילי ו/או מלכה מיכקשווילי ו/או כל צד ג' אחר, ובלבד שהם ייחדו לזכויותיהם של רחל מיכקשווילי ו/או מלכה מיכקשווילי ו/או כל צד ג' אחר בלבד.

ה. העיריה מתחייבת להגיש בקשה לדחיית התביעות בהליכים המשפטיים כנגד היורשים לבית משפט השלום ולבית המשפט המחוזי בתל-אביב, כפי שיתבקש בנסיבות הענין, ובכל מקרה בו ידחו תביעות וטענות העיריה כאמור בס"ק א' לעיל או יתקבלו תביעות וטענות העיריה כאמור בס"ק ב' לעיל, וזאת בהתאם לנוסחים המצורפים כנספחים ג' להסכם זה. העיריה מתחייבת כי בקשה כאמור לעיל תוגש בתוך 30 יום ממועד מתן כל פסק דין כאמור בס"ק א' ו/או ב' לעיל.

5. על אף האמור בסעיף 4 לעיל, העיריה תהיה רשאית להמשיך בהליכים המשפטיים כנגד היורשים וכן לנקוט כנגדם בהליכים אחרים, משפטיים או מנהליים או אחרים, ביחס לנכסים, כולם או חלקם, או ביחס לכל נכס אחר, אם ורק אם יוכח ויקבע, באופן פוזיטיבי, בפסק דין חלוט, כי:

א. רחל מיכקשווילי ו/או מלכה מיכקשווילי – אינן בגדר 'מחזיקות' באותם נכסים, כהגדרת המונח 'מחזיק' בפקודת העיריות (נוסח חדש), לפיכך אינן חייבות בגינם בתשלומי ארנונה ומים – בכלל, ובתשלום החובות הנטענים – בפרט.

ב. וכן כי לא הוכח שהנכסים הוחזקו על ידי צד ג' אחר ולפיכך גם אין צד ג' אחר אשר חייב בגין הנכסים כולם או חלקם, בתשלום החובות הנטענים – בפרט ובתשלומי ארנונה ומים – בכלל.

ג. העיריה מחוייבת להמציא ליורשים, באמצעות באי-כוחם, כל מסמך שיתקבל על ידה או ימסר לידיה על ידי רחל מיכקשווילי ו/או מלכה מיכקשווילי ו/או מטעמן, ו/או יוגש בהליכים משפטיים או הליכים אחרים כלשהם, ואשר לא היה ברשותה או בשליטתה של העיריה ביום חתימת הסכם זה (להלן: 'המסמך החדש'), וזאת תוך 20 יום מיום שיתקבל המסמך החדש על ידה או ימסר לידיה כאמור לעיל, שאם לא כן – העיריה לא תהא רשאית ותהא מנועה מעשיית שימוש במסמך החדש כנגד היורשים ובקשר איתם, במסגרת כל הליך שיהיה, אם יהיה, כנגד היורשים, ולרבות בהליכים המשפטיים, אם יחודשו, על פי סעיף 5 להלן, וגם תהא מנועה מהסתמך על כל ממצא שיהיה, אם יהיה, כהליך משפטי אשר בו יוגש, אם יוגש, מסמך חדש כאמור. יובהר כי התנאים המפורטים בס"ק א', ב', ו-ג' לעיל, הינם בבחינת תנאים מצטברים, אשר רק בהתקיימם כולם תהא העיריה רשאית להמשיך בהליכים המשפטיים כנגד היורשים ו/או לנקוט כנגדם בהליכים אחרים, כאמור בסעיף 5 רישא לעיל.

6. הפסקת ההליכים המשפטיים בין הצדדים לא תביא לביטול החלטות הביניים שהתקבלו במסגרתם, החלטות אלה יעמדו בתוקפן וההליכים המשפטיים ימשכו, אם ימשכו, מהמקום בו הופסקו. עם זאת, מוסכם בין הצדדים כי אם ימשכו ההליכים המשפטיים בין הצדדים על פי סעיף 5 לעיל, לא תבוא תקופת הפסקת ההליכים על פי הסכם זה במנין התקופה לענין ההתיישנות על פי סעיף 7 לחוק ההתיישנות, התשי"ח – 1958.
" [...]

הסכם הפשרה מצטיין בניסוח ארכני ומסורבל. אם נפרוט את הסכם הפשרה לפרוטות ונחלץ ממנו את עיקריו, התמונה המתקבלת היא כדלקמן:

א. המשיבים טענו כי האחיות הן בעלות זכויות בנכסים והן המחזיקות בהם;

ב. העירייה התחייבה להפסיק את ההליכים המשפטיים נגד המשיבים;

ג. העירייה התחייבה למצות את ההליכים המשפטיים נגד האחיות וכן לנקוט נגדם בכל הליך שתמצא לנכון, לרבות הליכים מנהליים על מנת לגבות את החובות (סעיף 4 להסכם);

ד. אם תידחה או תתקבל טענה של העירייה נגד האחיות, ייחשב הדבר כדחיית הטענות נגד המשיבים, ולא ניתן יהיה להמשיך או לנקוט בהליכים נגדם בקשר לחובות אשר הטענות לגביהם נדחו או התקבלו כאמור (סעיפים 4(א) ו-4(ב));

ה. עם דחיית או קבלת טענות העירייה נגד האחיות, העירייה התחייבה למחוק את כל חובות המשיבים ולהסיר כל שעבוד ועיקול שנרשמו על זכויות המשיבים או זכויות המנוח, אך זאת מבלי לגרוע מזכותה העירייה להטיל שעבוד או עיקול על זכויות האחיות (סעיף 4(ד));

ו. העירייה תהא רשאית לנקוט הליכים נגד המשיבים בהתקיים שני מקרים:

- (1) אם המשיבים ידווחו לעירייה על תפיסת חזקה מטעמם בנכס, אז יחובו בתשלומי מים וארנונה למן מועד תפיסת החזקה (סעיף 3 סיפא);
- (2) אם יוכח בפסק דין חלוט כי האחיות או צד ג' כלשהו אינם בגדר "מחזיקים" בנכסים (סעיפים 5(א) ו-5(ב)).

12. דומה כי ה"פלונטר" המשפטי שהוביל את הצדדים עד הלום נובע מקיומו של פער בין הוראות ההסכם בראי המצב העובדתי-משפטי ששרר בעת כריתתו, לבין יישום הוראות ההסכם לאור מצב הזכויות בנכסים כיום. אסביר.

לאחר פטירתם של המנוח, אמו ואחיו, ועם ביטול צוואת המנוח על ידי בית המשפט המחוזי, נחלקו הזכויות בנכסים בין שתי קבוצות "עוינות" זו לזו: מצד אחד האחיות (אשר היו בעלות זכויות בנכסים מלכתחילה), ומצד שני המשיבים בכובעם כיורשי המנוח (לאחר שהזכויות הועברו אליהם "על חשבון" האחיות בעקבות ביטול הצוואה). כביטוי לעוינות בין הצדדים אזכיר את דבריו של בית המשפט המחוזי בהליך לביטול הצוואה, אשר בהתייחסו לאחיות קבע כי "מגמתן היתה, ללא כל ספק, למנוע מרכושו או מחלקו [של המנוח] מלעבור לילדיו" (כפי שצוטט על ידי המשיבים עצמם בה"פ 509/06).

על רקע מצב הזכויות המתואר, נקל להבין את רצונם דאז של המשיבים כי העירייה תיפרע מחלקן של האחיות. ואכן, כארבע שנים לאחר ההכרזה על המשיבים כיורשי המנוח והגשת התביעות על ידי העירייה, נקשרו המשיבים והעירייה בהסכם הפשרה, אשר מלשוננו ניתן להבין כי נועד למטרה זו ממש. הדברים משתקפים היטב מהצהרת המשיבים בהסכם כי "[האחיות] הינן בעלות זכויות בנכסים... הן שהחזיקו

בהן והן גם המחזיקות בהם" (ה"הואיל" הרביעי). מכאן התחייבותה של העירייה בהסכם הפשרה למצות הליכים נגד האחיות ולנקוט נגדן כל הליך (לרבות בדרך של גבייה מינהלית – סעיף 4 להסכם) ולהפסיק את ההליכים נגד המשיבים. מכאן גם הסכמת הצדדים כי קבלת או דחיית הטענות נגד האחיות תוביל למחיקת החובות והשעבודים נגד המשיבים, תוך שמירת זכותה של העירייה להטיל שעבודים על חלקן של האחיות, ובלבד שאלה ייוחדו לזכויות האחיות (סעיף 4(ד) להסכם). ובמילים אחרות, על פי הסכם הפשרה, חלקם של המשיבים לחוד וחלקן של האחיות לחוד, ועל העירייה לייחד את פעולותיה נגד זכויות האחיות בלבד (אלא אם יינתן פסק דין חלוט הקובע כי לא האחיות ולא צד ג' כלשהו הם שהחזיקו בנכס – אז תוכל להמשיך בהליכים נגד המשיבים). כל כולו של הסכם הפשרה, כפי שעולה משורת ה"הואיל" במבוא להסכם, מתייחס למשיבים בכובעם כיורשי המנוח בלבד, ובאספקלריה זו יש לקרוא את ההסכם.

13. הנה כי כן, לו היו האחיות עדיין בחיים, ספק אם היה לעירייה פתחון פה נגד המשיבים, באשר על פי הוראות ההסכם היה על העירייה לנהל את ההליך מול האחיות. דא עקא, שהאחיות לבית מיכקשוילי הלכו לבית עולמן, ולמרבה ההפתעה, זכויותיהן של האחיות-העיריות עברו בירושה למשיבים. כך מצאו עצמם המשיבים בעלי מלוא הזכויות בנכסים, הן של המנוח והן של האחיות שלפני פטירתן ניצבו מולן כצד "עויין".

אין זה מפתיע אפוא כי המשיבים, אשר ביקשו תחילה להבטיח כי העירייה תמצה את ההליכים נגד האחיות ותיפרע מחלקן בנכסים, מתנגדים כעת בתוקף לפירעון החובות מחלקן של האחיות (בו זכו מכוח ירושה) בדרך של גבייה מינהלית. לביסוס עמדתם מבקשים המשיבים להיאחז בהוראות הסכם הפשרה, בגדרו התחייבה העירייה למצות את ההליכים המשפטיים נגד האחיות ולהימנע מנקיטת הליכים נגד המשיבים.

14. אין בידי לקבל את הטענה, ולטעמי שגה בית משפט קמא בקבעו כי לפי הסכם הפשרה העירייה כלל אינה רשאית לנקוט הליכי גבייה מינהליים לצורך גביית החובות מחלקן של האחיות. לשם הבהירות, נשוב ונעמיד נגד עינינו את סעיף 4 להסכם הפשרה, בו מעוגנת התחייבות העירייה לפעול מול האחיות:

4. העירייה מתחייבת להמשיך, לנהל ולמצות את ההליכים המשפטיים כנגד ה"ה רחל מיכקשוילי ו/או מלכה מיכקשוילי ו/או כנגד צד ג' אחר (למעט היורשים ו/או המנוח, כמובן, להלן: "צד ג' אחר"), אשר החזיק בנכסים או בחלק מהם, וכן לנקוט נגדם בכל

הליך, כפי שתמצא לנכון, ולרבות בהליכים מנהליים על מנת לגבות מה"ה רחל מיכקשווילי ו/או מלכה מיכקשווילי ו/או צד ג' אחר אשר החזיק בנכסים או בחלק מהם, את החובות הנטענים, כולם או חלקם, או חובות אחרים בקשר עם הנכסים או בקשר עם כל נכס אחר אשר ליורשים בו זכויות מכוח ירושות. מבלי לפגוע באמור בסעיף 5 להלן" (ההדגשות הוספו – י.ע.).

טענת המשיבים, כפי שהתקבלה על ידי בית משפט קמא, היא כי התחייבות העירייה "למצות את ההליכים המשפטיים... ולנקוט בכל הליך כפי שתמצא לנכון, לרבות הליכים מינהליים", פירושה התחייבות לברר תחילה את זהות המחזיקים בנכס בהליכים משפטיים בבתי המשפט, ושלילת האפשרות לנקוט הליכי גבייה מינהליים כל עוד לא הושלמו הליכים אלו בפסק דין. לטעמי, מסקנה זו אינה עולה בקנה אחד עם לשון ההסכם והגיונו.

15. ראשית, מלשון הסעיף אנו למדים כי העירייה אמנם התחייבה למצות הליכים משפטיים נגד האחיות, אך בד בבד התחייבה לנקוט בכל הליך שתמצא לנכון, לרבות הליכי גבייה מינהליים, על מנת לגבות מהאחיות את החובות הנטענים או כל חוב הקשור לנכסים שלמשיבים יש בהם זכויות מכוח ירושות. סעיף זה מנוסח בתור התחייבות העירייה, כך שברור כי היה זה האינטרס של המשיבים להבטיח כי פעולות אלו תינקטנה נגד האחיות. על רקע זה, משעה שהמשיבים עצמם טענו כי האחיות הן המחזיקות בנכסים – וכזכור, כך הצהירו המשיבים ברישא להסכם הפרשה – לא ייפלא כי העירייה החלה בנקיטת הליכי גבייה מינהליים נגד האחיות לגביית החובות.

בהקשר זה, אין לקבל את טענת המשיבים בהליך דנן כי הם "לא טענו מעולם כי האחיות היו המחזיקות כְּמוֹבֵן המונח 'מחזיק' בפקודת העיריות, אלא כי ביחסים שבין המשיבים ואביהם המנוח לאחיות, היו האחיות בעלות הזיקה הקרובה ובעלות השליטה בנכסים" (סעיף 4.7 לסיכומי המשיבים). טענה זו אינה מתיישבת עם טענות המשיבים בעבר ונוגדת את הדברים כפשוטם. כך, למשל, במכתב מטעם המשיבים לעירייה מיום 15.9.1998, אשר נועד לבטל את חיוב המשיבים בתשלומי ארנונה בגין הנכסים, טענה באת כוח המשיבים כי –

"מרשי כבר הודיעו לכם כי רחל, רוזה ומלכה מיכקשווילי הינם בעלי רוב הזכויות הנכסים הנ"ל והן אף אלה המחזיקות בנכסים הנ"ל, בנגוד למרשי, אשר אין להם כל גישה לנכסים הנ"ל, שכן מפתחותיהם מוחזקים בידי

רחל, רוזה ומלכה מיכקשוילי בלבד" (נספח ו לסיכומי העירייה; ההדגשה הוספה – י.ע.).

בדומה, במכתב נוסף מיום 25.1.1999 טענה באת כוח המשיבים כי –

"בעלי רוב הזכויות הבעלות בנכסים הנ"ל הינן רחל, רוזה ומלכה מיכקשוילי... והן המחזיקות בפועל בנכסים הנ"ל" (שם, ההדגשה בקו במקור – י.ע.).

אף בהמרצת הפתיחה שהגישו המשיבים בשנת 2006 לבית המשפט המחוזי (ה"פ 509/06), הם הבהירו כי "אחיות המנוח הן אלו אשר במהלך כל השנים, החזיקו בנכסים בפועל, ניהלו אותם, נהנו מפירותיהם, וכל זאת ללא שיתופו של המנוח" (סעיף 5 להמרצת הפתיחה, נספח כ' לכתב התביעה בבית משפט קמא; ההדגשה הוספה – י.ע.).

הדברים מדברים בעד עצמם, וקשה להלום כי במכתבים וכתבי טענות אשר נוסחו על ידי עורכי דין, ואשר נסבו על דרישת המשיבים לבטל את חיובם בתשלומי ארנונה, נקטו הללו במונח "מחזיקות" ואף הדגישוהו, מבלי שנתכוונו להחזקה בנכס הגוררת חיוב בארנונה על פי פקודת העיריות [נוסח חדש] (להלן: פקודת העיריות). כאמור, הדברים יפים גם לגבי הצהרת המשיבים בתחילתו של הסכם הפשרה.

16. ובחזרה להסכם. הפרשנות לפיה נקיטת הליכים לגביית החובות תוכל להיעשות רק לאחר השלמת ההליכים בבתי המשפט, מעוררת קושי. ראשית, לפי פרשנות זו, תמיהה היא מה צורך ראו הצדדים "לאפשר" לעירייה לנקוט הליכים אלו. הלוא אחד המאפיינים המרכזיים של הסדר גביה מינהלי הוא היותו מנגנון גביה המעניק לרשות את הכוח לפעול לגביית החוב מבלי שהחוב יאושר קודם לכן בפסק דין של בית משפט (רע"א 187/05 נסייד נ' עיריית נצרת עילית, פסקה 12 לפסק דינה של השופטת ברלינר (20.6.2010) (להלן: עניין נסייד)). מן העבר השני, ברי כי לו יסתיימו ההליכים המשפטיים בפסק דין לטובת העירייה, אין היא זקוקה להיתר מהמשיבים לשם נקיטת הליכים למימוש פסק הדין, ואין בעצם קיומו של ההסכם כדי להעלות או להוריד לעניין זה. יוצא אפוא שעל פי פרשנות המשיבים, הסכמת הצדדים להתיר לעירייה לנקוט כל הליך לגביית החובות, לרבות הליכי גבייה מינהליים, הוא מיותר.

17. אף ספק אם פרשנות המשיבים מתיישבת עם ההיגיון הנשקף מיתר הוראות ההסכם. כזכור, לפי תנאי ההסכם, לא זו בלבד שהעירייה התחייבה להפסיק את ההליכים נגד המשיבים (סעיפים 1-3 להסכם), אלא שנקבע כי קבלת/דחיית טענות העירייה נגד האחיות פירושה דחיית הטענות נגד המשיבים (סעיפים 4(א)-(ב) להסכם). ה"רווח" של המשיבים ברור אפוא: הם יצאו מתמונת הגבייה, "חיסנו" את עצמם כמעט לחלוטין מפני תביעות עתידיות, והבטיחו לעצמם כי פירעון החובות ייעשה אך מחלקן של האחיות. מנגד, אם נצעד בדרכם של המשיבים ונפרש את הסכם הפשרה כמונע בעד העירייה לנקוט הליכי גבייה נגד האחיות אלא לאחר השלמת ההליכים בבתי המשפט – נשאלת השאלה מה טעם מצאה העירייה להתקשר בהסכם? איזו תועלת הפיקה העירייה מהתקשרות בהסכם אשר מחייב אותה להמשיך ולנהל הליכים משפטיים בבתי המשפט נגד האחיות, וכד בבד מונע בעדה מלתבוע את המשיבים?

פרשנות העירייה מתיישבת אפוא עם הגיונם של דברים, ואילו פרשנות המשיבים מעוררת קושי. הנמקתו של בית משפט קמא כי העירייה לא נזקקה לאישור המשיבים כדי לנקוט הליכים נגד האחיות על פי חוק, ובה בעת לא יכלה לקבל מהם אישור לנקוט הליך בניגוד לחוק – היא הנותנת לטעמי כי בבסיס הסכם הפשרה עמד רציונאל המתיישב עם דרך פרשנותה של העירייה, והוא: הוצאת המשיבים מתמונת הגבייה מחד גיסא, והתחייבות המשיבים לאפשר לעירייה להיפרע מחלקן של האחיות מאידך גיסא, כך שתינתן לעירייה "האפשרות לגבות את החובות מהאחיות בכל הליך אפשרי מבלי שהיורשים ישימו לנו מקלות בגלגלים" (דברי עו"ד נימצוביץ, פרוטוקול מיום 3.10.2011, עמ' 12). על פי פרשנות זו, שני הצדדים יוצאים נשכרים מההסכם, באופן המסביר את רצונם של הצדדים להתקשר בו.

יצויין כי בשלב הסיכומים בעל-פה בבית משפט קמא, נשאל בא כוח המשיבים על ידי בית המשפט מדוע חתמה העירייה על הסכם הפשרה, ועל כך השיב כי "השאלה במקומה כי כל אדם טביר יגיד שהעניין תמוה, כמי שיקרא את ההסכם יבין שזה הסכם גרוע מאד מבחינת העירייה" (פרוטוקול מיום 11.7.2012, עמ' 28). לגופם של דברים, בא כוח המשיבים השיב כי העירייה חתמה על ההסכם לאחר שנוכחה לדעת שתביעותיה קרסו עקב כניסת המשיבים ועו"ד שרף לתמונה, ובדרך זו ביקשה להתמקד באחיות ולהיפטר מהמשיבים. כשלעצמי, לא השתכנעתי כי הסבר זה "גובר" על הסברה של העירייה, מה עוד שספק בעיניי עד כמה כניסת המשיבים לתמונה היא שהביאה ל"קריסת" תביעות העירייה, שהרי קשיי הגבייה של העירייה נולדו הרבה קודם לכניסת המשיבים לתמונה.

יכול השואל לשאול: לאור העובדה שהמשיבים הצביעו על האחיות כמחזיקות, מדוע נזקקו הצדדים לקבוע בהסכם כי העירייה תוכל לתבוע את המשיבים אך ורק בנסיבות בהן יוכח בפסק דין חלוט כי האחיות או צד ג' כלשהו אינם בגדר "מחזיקים" בנכסים (סעיפים 5(א) ו-5(ב) להסכם)? עו"ד נימצוביץ נחקר בנקודה זו, והשיב כי בדומה לסעיף 4(א), סעיף זה הוכנס על ידי עו"ד שרף "כדי לסגור את כל הקצוות כדי שלא נוכל לתבוע את היורשים" (פרוטוקול מיום 5.10.2011, עמ' 15). כשלעצמי, תשובתו של עו"ד נימצוביץ נראית לי הגיונית, ועל פניה היא אף מתיישבת עם דרך ניסוחו של ההסכם ועם השתלשלות העניינים לאחר מכן, כפי שיפורט להלן.

18. המסקנה כי מה שעמד לנגד עיני המשיבים בעת כריתת הסכם הפשרה היה הרצון להבטיח שהעירייה תיפרע מזכויות האחיות, מתחזקת מדברי המשיבים עצמם, אשר אמנם שבו ופנו לעירייה כדי שזו תמצה את ההליכים המשפטיים נגד האחיות, אולם משעה שנקטה העירייה בהליכי גבייה, דומה כי עיקר טרונייתם היתה כי ההליכים ננקטים נגד זכויותיהם.

כך, בה"פ 509/06 טענו המשיבים כי לאחר שהופסקו ההליכים נגד המנוח ונגדם בהתאם להסכם הפשרה, הם גילו להפתעתם כי העירייה הפרה את הסכם הפשרה בכך שפתחה "מאחורי גבם" בהליכי גבייה כנגד המנוח ו/או כנגדם מבלי שנתנה להם כל התראה, וכי תיקי ההוצאה לפועל למימוש הזכויות בחלק מהנכסים נפתחו "בין היתר, למכירת זכויות המנוח בנכסים, שעל פי צו הירושה, הינן זכויותיהם של המבקשים [המשיבים כאן – י.ע.]" (סעיפים 10-12 להמרצת הפתיחה, נספח כ' לכתב התביעה בבית משפט קמא; ההדגשה כך במקור – י.ע.). בהתאם לכך, הסעדים שנתבקשו על ידי המשיבים היו ביטול הליכי ההוצאה לפועל נגד המנוח והמשיבים; מחיקת הערות ושעבודים על חלק מהנכסים שנרשמו מכוח פקודת המסים (גביה); ואיסור על העירייה לנקוט בכל הליך משפטי, מינהלי או אחר ו/או חדש, נגד המשיבים או בקשר איתם ו/או המנוח בכל הנוגע לחובות הנטענים.

בנוסף, ביום 19.7.2006 מסרה העירייה "הודעה על מכירת נכסי מקרקעין" בה הודיעה על כוונתה לפתוח בהליכי הוצאה לפועל מתוקף סמכותו של הממונה על הגביה מכוח פקודת המסים (גביה). במכתב התשובה הראשון מטעם באת כוח המשיבים מיום 7.9.2006, הפנתה זו את תשומת לב העירייה לכך ש"עיריית תל-אביב מנועה מנקיטה בהליכים כנגד מרשיי, ובכלל זה ההליכים הנזכרים במכתבך הנ"ל", תוך שהיא דורשת מהעירייה "להימנע מנקיטה בכל הליך, ובהליך הנזכר במכתבך – בפרט, כנגד מרשיי" (ההדגשות הוספו – י.ע.).

הדברים מעידים על כך שמבחינת המשיבים, עיקר ההפרה של הסכם הפרשה התבטא בכך שהעירייה פתחה בהליכי גבייה והוצאה לפועל נגד זכויותיהם וזכויות המנוח (מבלי ליידע אותם), להבדיל מזכויות האחיות, והדברים מתיישבים עם הגיונו של ההסכם כמוסבר לעיל. מסקנה זו מקבלת חיזוק מתשובתה של העירייה כפי שניתנה בדיון בה"פ 509/06 בפני השופט זפט, בו הביעה את הסכמתה לביטול תיקי ההוצאה לפועל שנפתחו נגד המשיבים, תוך שהיא מבהירה כי היא מתנגדת לביטול תיקי ההוצאה לפועל שנפתחו נגד האחיות (כמצוטט על ידי השופט זפט בסיפא לפסק דינו). בהתאם לכך, ניתן פסק דין המקבל את התובענה של המשיבים, ובהתחשב בעובדה שהמשיבים כלל לא ביקשו סעד של ביטול הליכי ההוצאה לפועל נגד האחיות, ממילא לא נחסמה דרכה של העירייה מלהמשיך בהליכים אלה.

19. בית משפט קמא ביכר כאמור את עדותו של עו"ד שרף על פני עדותו של עו"ד נימצוביץ, בקבעו כי עדות ההזמה של הראשון מפריכה את עדותו של האחרון. בעניין זה אין אני רואה להתערב, ככל שהדברים קשורים לשאלה האמנם שוחחו עו"ד שרף ועו"ד נימצוביץ ואימתי נפגשו. ואולם, בכל האמור בשאלה הפרשנית העומדת על הפרק ובמסקנות שיש להסיק מהסכם הפרשה, איני סבור כי יש בעדות ההזמה - הנסבה על שאלות שבעובדה - כדי להכריע את הכף (ראו תצהיר עדות ההזמה של עו"ד שרף, מוצג 5 למוצגי המשיבים).

בית משפט קמא ציטט מעדות ההזמה של עו"ד שרף, אשר העיד, בין היתר, כי "לא אמרתי לעו"ד נימצוביץ, מעולם, כאילו אני מסכים לקיומם של הליכים מינהליים רק בנכסים של האחיות המנוחות" (עמ' 12 לפסק דינו). כאמור, בית משפט קמא אימץ את גרסתו של עו"ד שרף ואיני רואה להרהר על כך. אולם, אף אם הדברים לא נאמרו על ידי עו"ד שרף בעצמו, הם נכללו במכתב ששלחה באת כוח המשיבים (ממשרדו של עו"ד שרף) לעירייה מיום 27.10.2005, שם אמנם הביעה את תמיהתה לגבי התנהלות העירייה (אשר נטשה את ההליכים המשפטיים שניהלה בבית המשפט והחלה לפעול לגביית החובות בדרך של גבייה מינהלית), אולם בד בבד הבהירה כי תקוותה היא "שלא ננקטו הליכים מנהליים כאמור ביחס לנכסים אשר גם למרשיי זכויות בהם... וכי לה"ה רחל ומלכה מיכקשווילי נכסים המצויים בבעלותן הבלעדית ואשר על העירייה לייחס את ההליכים בהם היא נוקטת לנכסים אלה בלבד" (נספח 6 למוצגי המשיבים; ההדגשה הוספה – י.ע.). רוצה לומר, כי אף אם עו"ד שרף לא אמר את הדברים, אלה נמסרו על ידי עורכת דין ממשרדו.

20. לא נעלם מעיניי כי גם חלק מהסבריה של העירייה אינם חפים מקשיים. כך, למשל, עדותו של עו"ד נימצוביץ בבית משפט קמא כי העירייה לא רצתה לגרור שתי ישישות על ערש דווי להליך בבית המשפט, אך לא ראתה כל קושי בניהול הליכי גבייה מינהליים נגדן, היא אכן מוקשית, ואין תימה כי בית משפט קמא ראה בכך הסבר "בלתי הגיוני" (עמ' 13 לפסק דינו). ואולם, קושי זה כשלעצמו אין בו כדי לתמוך בטענת המשיבים כי העירייה התחייבה להמשיך בהליכים המשפטיים בבית המשפט נגד האחיות, וממילא אין בו כדי להשליך על אופן פרשנות הסכם הפשרה.

21. בית משפט קמא ציין כי נקיטת הליכי גבייה מינהליים אינה עולה בקנה אחד עם המטרות שעמדו ביסוד התקשרותה של העירייה בהסכם הפשרה, ובפרט עם המטרה הראשונה אשר הוזכרה על ידי עו"ד נימצוביץ בעדותו - בירור זהות המחזיקים בנכס. זאת, קבע בית משפט קמא, מאחר שהדרך היחידה לברר מי המחזיק היא במסגרת הליכים משפטיים ולא במסגרת הליכי גבייה מינהליים (עמ' 13 לפסק דינו).

עיון בדבריו של עו"ד נימצוביץ מעלה תמונה מעט שונה. עו"ד נימצוביץ לא העיד כי ההסכם נועד לאפשר לעירייה לברר את זהות המחזיקים בנכס במסגרת הליכי גבייה מינהליים או בדרך אחרת, אלא כדי למנוע מצב בו המשיבים – שהם "צד מעוניין" בעל זכויות בנכסים – יערימו קשיים ויעלו לפתע טענה כי לא האחיות הן שהחזיקו בנכסים אלא צדדים שלישיים. על רקע זה, ולאור הצהרת המשיבים בהסכם כי האחיות הן שהחזיקו בנכסים, מובנת בחירתה של העירייה להתקשר בהסכם, אשר אפשר לעירייה לפעול מול האחיות מבלי שהמשיבים "יתקעו מקלות בגלגלים". הדברים מתיישרים היטב עם שתי המטרות הנוספות אשר הזכיר עו"ד נימצוביץ בעדותו – גביית מלוא החוב מהאחיות תוך מתן אפשרות לנקוט בכל הליך לשם כך (פרוטוקול מיום 3.10.2011, עמ' 12).

ודוק: כפי שאישר עו"ד נימצוביץ בעדותו, הליכי גבייה מינהליים לא נועדו לשם בירור זהות המחזיק בנכס (פרוטוקול מיום 5.10.2011, עמ' 14), ובכך צדק בית משפט קמא. ואולם, אין פירוש הדבר כי בחירתה של העירייה לנקוט הליכי גבייה מינהליים מונעת העלאת טענה לגבי זהות המחזיק. כך, בסיכומיה בהליך דנן טענה העירייה במפורש כי "במסגרת הליכי הגבייה המינהליים ניתן למקסם את הליך הברור ביחס לחובות המס וזהות המחזיקים" וכי "גם במסגרת הליכי גבייה מינהליים ניתן להתגונן" (פסקה 25 לסיכומיה). חזקה אפוא על העירייה כי תהיה נאמנה לעמדתה וכי הגורם הרלוונטי יהיה פתוח לשמוע את טענותיהם של המשיבים בעניין זה במסגרת ההליך המתאים (לסמכותו של מנהל הארנונה להאריך מועד להגשת השגה על חוב

ארנונה לפי חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תשל"ו-1976, ראו בר"ם 901/14 ויקטור נ' עיריית חיפה (6.7.2014); לצורך למצות את הליכי ההשגה בפני הרשויות בטרם פניה לבית המשפט, ראו והשוו ע"א 3901/11 מחקשווילי נ' רשות המיסים בישראל (7.8.2012), שם נדחה ערעורם של המשיבים שלפנינו נגד רשות המיסים, אשר הוגש בעקבות נקיטת הליכי הוצאה לפועל והטלת שעבודים לפי פקודת המסים (גביה) בגין חובות מס רכוש ומס הכנסה שהצטברו לאורך שנים. בפסק הדין נקבע כי יש למצות תחילה את הליכי ההשגה בפני רשויות המס בטרם פנייה לבית המשפט).

גם טענות המשיבים להתיישנות שמורות להן, כאשר מנגד, העירייה טענה כי נקטה שורה של הליכים המפסיקים את מירוץ ההתיישנות (לאפשרות של הנישום לתקוף הליכי גבייה מינהליים בטענת התיישנות, ראו עניין נסייד; ע"מ 10372/08 עיריית בת ים נ' שמואל אדוט ז"ל, פסקאות 10-14 ((4.1.2011)).

22. סיכומו של דבר, שאין לומר כי על פי הסכם הפשרה העירייה היתה מנועה מלנקוט הליכי גבייה מינהליים לגביית החובות מתוך חלקן של האחיות. ודוק: יש להבחין בין זכויות המשיבים בנכסים אשר הוקנו להם מתוקף היותם יורשי המנוח, לבין זכויותיהם בנכסים מתוקף היותם יורשי האחיות. בעוד שזכויותיהם מן הסוג הראשון "מחוסנות" מפני נקיטת הליכים בהיותן כפופות להוראות הסכם הפשרה, זכויותיהם מהסוג השני – אשר נפלו בחלקם לאחר פטירת האחיות – חשופות להליכים מטעם העירייה, ואין העירייה יכולה לפעול לגביית החובות אלא מזכויות אלה. יצויין כי הצעה ברוח זו אף הועלתה על ידי בית משפט קמא במהלך הדיון בתביעה גופא, בגדרה המליץ בית המשפט לצדדים כי בכפוף לבחינת גובה החוב והעלאת טענות ספציפיות, החובות ישולמו מתוך עזבון האחיות ועד גובה עזבון האחיות. את הצעתו נימק בית משפט קמא בכך ש"זאת לאור העובדה שלמעשה לו היה ההסכם ממומש עד סופו בחייהן של האחיות כך היו פני הדברים" (החלטה מיום 5.10.2011, פרוטוקול עמ' 19).

לטעמי, צדק בית משפט קמא בהצעתו זו, המתיישבת עם הוראות הסכם הפשרה והגיונו. יתרה מכך, לא זו בלבד שזו היתה התוצאה לו היה ההסכם ממומש עוד בחייהן של האחיות, אלא שאילו היו האחיות מורישות את זכויותיהן לצד שלישי שאינו המשיבים, ספק רב אם היה למשיבים פתחון פה נגד העירייה בבואה לפעול לגביית החובות מחלקן של אותו יורש-צד שלישי. דומה אפוא כי המשיבים מבקשים להיבנות ממעמדם החדש כיורשי האחיות, כדי לקנות לעצמם יתרון אשר הצדדים כלל לא צפו

את קיומו בעת כריתת החוזה. ומזוית אחרת: בבואנו להתחקות אחר אומד דעת הצדדים בעת כריתת החוזה, קשה להלום כי הצדדים התכוונו לאפשר לעירייה לנקוט כל הליך נגד האחיות בעודן בחיים, אך ביקשו למנוע מהעירייה לעשות כן לאחר פטירתן. אין זאת אלא שכעת – מששפר גורלם של המשיבים והם זכו במלוא הקופה גם כיורשי האחיות – הם מבקשים למנוע בעד העירייה לנקוט הליכי גבייה.

23. בית משפט קמא הוסיף, למעלה מן הצורך, כי נקיטת הליכי גבייה מינהליים בנסיבות העניין אינה עולה בקנה אחד עם חובת תום הלב וחובת ההגינות החלות על העירייה בהיותה רשות ציבורית מינהלית (עמ' 16 לפסק דינו). יובהר כי אמירה זו חרגה מדל"ת אמותיו של הדיון כפי שהותוו על ידי בית משפט קמא, אשר תחם את המחלוקת לשאלת זכותה של העירייה לנקוט בהליכים אלו לפי הסכם הפשרה. כאמור, גבולותיו של הערעור דנן תחומים גם הם לשאלת פרשנותו של הסכם הפשרה. משכך, ומבלי שנעלמה מעיניי ביקורתו של בית משפט קמא על התנהלות העירייה, אין בכוונתי להידרש לטענות החורגות ממסגרת דיונית זו, לרבות בנוגע לשאלה אם נפל פגם מינהלי בהתנהלות העירייה או בקשר להליכים אחרים בין הצדדים, בין אם כאלה שנסתיימו ובין אם כאלה התלויים ועומדים. טענותיהם של הצדדים במישורים אלה שמורות להם, במסגרת ההליכים המתאימים ובכפוף לכל דין.

אעיר בהקשר זה, כי איני מקבל את טענת העירייה לפיה המשיבים מושתקים כעת מלטעון כי צדדים שלישיים הם שהחזיקו בנכסים. אכן, בהזדמנויות קודמות, לרבות בהסכם הפשרה, המשיבים שבו וטענו כי האחיות הן שהחזיקו בנכסים, והדברים פורטו לעיל. ברם, משעה שירשו המשיבים את זכויות האחיות ונכנסו בנעליהן, אין הם מושתקים מלהעלות טענות שעמדו לזכות האחיות, וכשם שהאחיות יכולות היו לטעון כי צד ג' הוא המחזיק, כך יכולים המשיבים לעשות כן (ונזכיר את הבהרתה של העירייה בהליך כאן כי ניתן לברר את זהו המחזיק במסגרת הליכי גבייה מינהליים). אכן, כפי שטענה העירייה, המשיבים אינם אמורים לזכות ביתרון דיוני אך בשל פטירת האחיות, אולם צדו השני של המטבע הוא כי אין הם צריכים לסבול מחיסרון דיוני אך בשל כניסתם בנעלי האחיות, ונזכיר כי גם בהסכם הפשרה נאמר כי על העירייה לנהל את ההליכים גד האחיות או נגד צד ג' אחר (עוד בעניין של השתק שיפוטי ראו החלטתה העדכנית של השופטת ברק-ארז ברע"א 4533/14 חמדאן נ' בדר, פסקה 17 והאסמכתאות שם (29.6.2014)).

24. בבסיס הסכסוך בין הצדדים ניצבים חובות ארנונה ומים אשר לא שולמו במשך שנים על גבי שנים. שיעור החובות הלך ותפח, ולשיטת העירייה הוא עומד כיום על עשרות מיליוני שקלים. המשיבים התקשרו עם העירייה בהסכם הפשרה בשעה שהם היו בעלים של חלק מהזכויות בנכסים, ובכובעם כיורשיו של המנוח בעקבות ביטול צוואתו, כאשר יתרת הזכויות היתה בידי האחיות. מלשון הסכם הפשרה והגיונו עולה כי המשיבים, בכובעם כיורשי המנוח, ביקשו להוציא עצמם מתמונת הגבייה, ולהבטיח כי העירייה תמקד את מאמציה לגבות את החובות מחלקן של האחיות.

מות האחיות הוביל למצב בו המשיבים מצאו עצמם בעליהן של מלוא הזכויות בנכסים. המשיבים, אשר זכו ל"מתת שמים" אשר יש להניח כי איש לא צפה, מבקשים כעת למנוע בעד העירייה מלנקוט הליכי גבייה אף כלפי חלקן של האחיות. דא עקא, שתוצאה זו אינה עולה בקנה אחד עם הסכם הפשרה, ואין לקבלה. ודוק: התנייה הקבועה בסעיף 5 להסכם הפשרה – ולפיה העירייה תוכל לנקוט הליכים נגד המשיבים "אך ורק אם יוכח ויקבע באופן פוזיטיבי בפסק דין חלוט" כי האחיות או צד ג' אינם מחזיקים בנכסים – על תלה עומדת. זאת, שהרי אין בפסק דין זה כדי להתיר לעירייה לנקוט הליכי גבייה כלפי זכויות המשיבים בנכסים מכוח הירושת המנוח, אלא אך ורק כלפי זכויות האחיות. העובדה שהמשיבים נכנסו בנעלי האחיות כיורשיהן, אינה מעלה ואינה מורידה לעניין זה.

25. התוצאה היא, שעל פי הסכם הפשרה העירייה אינה מנועה מלנקוט הליכי גבייה מינהליים כלפי זכויות האחיות. יודגש, כי בהתאם להצהרת העירייה, עצם הפנייה להליכי גבייה מינהליים אין בה כדי לחסום דרכם של המשיבים מלהעלות טענות בנוגע לזהות המחזיקים בנכסים או טענות התיישנות, וטענות המשיבים בעניין זה שמורות להם, בכפוף לכל דין.

סוף דבר, שדין הערעור להתקבל. החיוב בהוצאות בסך 70,000 שהושת על העירייה בטל, והמשיבים ישאו בשכר טרחת העירייה בשתי הערכאות בסך 100,000 ₪.

השופט י' דנציגר:

אני מסכים.

שופט

השופט נ' סולברג:

אני מסכים.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' עמית.

ניתן היום, א' באב התשע"ד (28.7.2014).

שופט

שופט

שופט